

ادبیات عمومی و مجموعہ سی

هفته‌لق سیاسی ، علمی و ادبی غزته‌در

جلد : ۲

سنه : ۱ ۱۸ ذی الحجه ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۶ تشرین اول ۱۹۱۷ نومرو ۵-۳۶

سلیمان پاشا زاده سامی (سلیمان نسیب) بکک ارتحال مؤسفی

مکتمزك اك بيوك ارباب حيتندن ، اك اي و اك ناموسلى ارکان عرفانندن و (ادبیات عمومیہ مجموعہ سی) نك حاملرندن سلیمان پاشا زاده سامی بك استادمزك بوبایرام ارتحالیه سرورمن غم و ماتمه مبدل اولمشدر .

سامی بك مملكتی ، ملتى حقیقی بر عشق ، جدی بر ایمان ایله سه‌وردی . زمانزده فطین آدم چوقدر . لکن ، مع‌التأسف ای آدم آزدر . ايشته سامی بك مرحوم بوزمه‌قليله‌یه‌داخل ایدی . کندیسى قدر ناموسكار ذوات طانیورز ؛ لکن آندن زیاده عقیف بر کیمسه‌ی بیلمیورز . سامی ، ایده‌آل صاحبی ایدی . احتراصات مادیه‌دن نفرته‌مفطور اولان استادمز غایه‌تصوراتی اوغورینه هر شیئی فدا ایدیوردی . جداً متقی ، حق متورع اولان محب مغفورمزك صوك زمانلرده فعالیتی (ملی تعلیم و تربیه جمعیتی) نك تکملاتنه معطوف اولمشدی .

سامی بك مرحومك (سلیمان نسیب) نام مستعاريله نشر ایتدیکی دقیق و رقیق نشیده‌لرله (مثلاً کچن نسخه‌مزده مندرج « اردویه » عنوانلی شعر دلنشین ایله) ادبیات جدیده‌مزده پایه‌استادی بی احراز ایتدیکنی ذکر ایتمك بيله زانددر .

سامی بك ، مشهور سلیمان پاشانك اوغلی اولوب باباسنه ، آنك خاطره مؤبده‌سنه بك مربوط ایدی .

بالجمله فضائل جامع و حائز اولان سامی بك هنوز اختیار دکلمکن غیوبت ابدیه‌سی حقیقه‌بر مصیبتدره . مشارالیه ، بو مجموعه‌ی صورت فعلیه‌ده حمایه ایتکده ایدی . بناءً علیه ، بو بیوک رفیقمزك ارتحالیه مجموعه‌مز ایکی قات مؤلدر . بو هفته‌کی نسخه‌مزده مندرج بر مقاله کندیسنه خطاباً یازلمشدی . سامی بك ، آکا جواب ویره‌جک و مطبوعه‌مزده بر مباحثه علمییه سبب اوله‌جقدی . لکن ، افسوس ! سؤالز جوابز قالمق محرومیتنه اوغریور .

سامی بك مکتب ملکیده‌ده جدی بر تعلیم و تربیه کوردکدن صکره معارفه انتساب ایتش واوزون مدت جزائر بحرسفیده ، خداوندکار ولایتلری معارف مدیریتلرنده ، دارالفنون مدیریتنده ، مجلس معارف و تألیف و ترجمه هیئتى اعضاقلرنده بولونمشدی . دور سابقده سامی بك مرحوم بالخاصه دوچار غدر اولمشدی . سامی بکک وفاتی طولانیسیله مشارالیهك بك محترم ایکی همشیره‌سنی ، زاده‌عزم واجتهادی اولان (ملی تعلیم و تربیه جمعیتی) نى و مجموعه‌مزى شایسته تعزیت کورورز .

ملی تاریخ اصولیه تنقیدی تاریخ ، یا خود معکوسی مؤاخذه ایدلر . فرانسزجه یازماش بر منظومه نك ، وزن عروض قواعدی موجبجه محاکمه ایدیلیمیه چکی کی .

(ملی تعلیم و تربیه جمعیتی) نده بر مقصد ملی ایله تاریخی ، جغرافیایی ، فنون شتایی اوقوته حق سکنز . مقصد کزی یالکز تقدیر دکل ، حق تجیل ایدرم . ترکر ، بر آرز « آله قتریزه » ایدلمکه محتاجدرلر . بونلره معالی ملیه دن ، فضائل وطنیه دن ، خصائل عرقیه دن ، اسلافک علویتلرندن بول بول بحث ایده بیلر سکنز . وجدان ملی بوصورتله - بر قات دها - بیدار و بدیدار اولور . غیرت ملیه انجلا ایدر . عامه یه حسن مثال اوله حق آرلر یتیشیر . بو ، بر وظیفه اجتماعی ایدی . ایشته سز آنی ایضا ایدیور سکنز .

فقط دیگر بر وظیفه اجتماعی و ملیه ده ، بونکله متوازیاً ، فکر تنقیدی و تحلیلی به قوت ویرمک ، ملتزمی ، تاریخمزی دساتیر فنیه مقتضاسنجه تتبع و مطالعه ایتمکدر . او ، بشقه بر ایشدر . بونک ، مقاصد تدریسیه و تعلیمیه ایله بر آلیش ویریشی ، ظن ایدرم که بر یوقدر . فرانسه ده instruction civique کتابی یازانلر ویا « ناسیونالیزم » منتسب اولانلر [آلیزه ره قلو] کی دوشونمز . بو جغرافی بی منند ، مثلاً ، اجدادی غولوالرک نواقصنی تحری ایدرکن بر [ده روله د] ، [تروغلودیت] لرك تعاقب حیاتنده بر تسلسل فضائلدن بشقه برشی کورمن . امین اولیکز که [ره قلو] ده ، [ده روله د] ده خفیلدرلر . تناقضی اراثة ایدن مسلکریخی بر نقاد مدقق تألیف ایده بیلر .

مطالعه امده بر خطا اولوب اولمادیغنی ، سامی بك اقتدی ، سزدنی صورار و فکریکزی بر فخره ایله مجموعه کزه بیلدیرمک لطفنده بولونه کزی رجا ایدرم . باقی تحیات و تعظیماقتندضر .

یکی کوی عیداضهی ۱۳۳۵

مهرول نوری

هفته لقی تاریخ حرب و سیاست

[۲۵ ایلول — ۱ تشرین اول ۱۹۱۷]

صوک هفته ، بایرام تعطیلیمزه مصادف اولقله برابر ، بزم ایچون شایان دقت مسائل داخلیه بی احتوا ایتدی . اولکی هفته (اتحاد و ترقی) فرقه سنک سنه لک قونفره سی ، کاتب عمومینک کچن سنه کی وقوفا ته دأثر مجمل بر راپوریلر ، کشاد ایدیلرک اون کون قدر مذاکراتنه دوام ایتدکن صوکره کچن هفته فرقه رئیس همومیسى صدراعظم طلعت پاشا حضرتلرینک برنطق مهمیله اجتماعنه نهایت ویرمشدر . قونفره مملکتتمزده عشاثرک اسکاننه ، بر (آثار ملیه) مدیریت عمومیه سی ایله معاونت همومیه وبصیرت اجتماعی مدیریتلری تشکیکنه وسأثره به دأثر مهم قرارلر اتخاذ ایتدی .

صدراعظم پاشا حضرتلرینک نطقلرنده حربیه دخولزه وحرب غایه لریمزله آمال صلح پرورانه مزه ، ارمنیلرک و یهودیلرک مناطق حربیه دن نطقلرینه دأثر پک مهم تفصیلات ویرله کدن صوکره ، مملکتتمزک آنجق علم و اخلاق سایه سنده یوکسله بیله چکی درمیان اولونمشدر . نادراً تصادف ایدیلرک درجه ده مهم اولان بونطقدن شو پارچه لری اقتباس ایدیورز :

« عزیم و متانتنه ذره قدر خلل طاری اولمق سزین اوچ سینه دنبیری بوتون جبهه لرده اظهار ایتدیکی آثار شجاعت و شهامتله اجدادینک روحنی تطیب و بتون دنیانک تقدیرینی جلب ایدن اردومیزی منت و شکران ایله سلاملارم . سینه سندن بویله بر اردو چیقاران بر ملتله استقامت ایدن دولتمز ابدیاً یاشایه جقدر . و یاشامق حقدیر ، بوحقی دشمنلرده اعترافه مجبوردر . »

« بزاول و آخر سویله دیکمز و معظم متفکر مزله ده هر وسیله ایله تکرار ایلدیکمز وجهله ، موجودیتیزی و استقبالیزی تأیید و سربستی انکشاف و تعالیزی تأمین ایچون حرب ایدیوروز . »

« بوحربک بزه تلقین ایتدیکی اک بویوک درس ، عصری برملتک بالخاصه علم و اخلاقه یوکسله بیله جکی قناعتدر . تجارب اقوام واضح بر صورتده کوستریورکه بر مملکتده قانونک حاکمیتی تأمین ایدیله بیلیمک ایچون ، اول امرده علمک و اخلاقک حاکمیتی تأمین ایدمک اقتضا ایدر . »

❁ کچن هفته کی مهم حادثه لردن بریسیده مأمورینه ارزاق توزیعی ایچون بر قانون موقت نشر ایدله سیدر . اخیراً تأسیس ایدیلن اعاشه مدیریت عمومیه سنک اثر همتی اولان بوقانونه پک بویوک بر احتیاج واردی . مملکتده هر شیئک فیثاتی ۵ ، ۱۰ ، ۲۰ مثلی یوکسله لیدیکی صیراده ، آلدقیری معاشرده آنجق یوزده ۱۵ و ۲۰ بر تزییده مظهر اولمش اولان مأمورین صنفنک مشکلات معیشتلرینی اهمیتله نظر دقته آلهرق تهوینه تشبث ایدن اولیای امور حضراتی پک شایسته مدح و شکران بر ایش کورمش اولیورلر . بوقانونه کوره ، پولیس و ژاندارمه ده داخل اولدینی حاله بالعموم مأمورینه اعاشه مدیریت عمومیه سنجه تشرین اولدن اعتباراً هر آی ، مالیه نظارتنک تنظیم ایده جکی بر لیسته موجبنجه ، ارزاق توزیع ایدیله جقدر . بوارزاقک فیثاتی حربیه نظارتجه ضابطان و منسوبین عسکریه یه ویرلمکده اولان ارزاق فیثاتنک عینی اولاجقدر .

❁ کچن سنه قبول ایدیلن مکافیت زراعه قانوننک صور تطبیقیه سی حقنده تنظیم قلوب تقویم وقایعه نشر ایدیلن نظامنامه یی ده مملکتیزک اعاشه سی و بناء علیه حیاتی اعتباریله پک مهم کوروروز . حربیه نظارتیله زراعت نظارتنک صیق بر اشتراک فعالیتنی تأمین ایدن بوقانون موجبنجه جفتجیلکی صنعت معتاده اتخاذا ایدنلر چفت حیوانلرینک هر چفتی ایچون سنه ده لا اقل ۳۵ دوم زرعیاتده بولنه جقلردر . فضله زرعیاتده بولونلرله بر طاقم مساعدات بخش ایدلمکده در . بوغدا ی مسئله سی الیوم دنیانک اک مهم مسئله حیاتیه سی حکمنه کیرمش و بوحکمک حربدن صوکرده بر ایکی سنه دوامی مأمول بولنش اولدیغندن بزده کندی بوغدا ییزی کندیمز یتشدیرمه مجبوروز .

❁ مسائل خارجییه کلنجه : پاپانک نوطه سنه کچن هفته آلمانیا و اوستریا طرفلرندن ویریلن جوابلری بو هفته حکومت عثمانیه و بولغارستان طرفلرندن عن اساسلره دائره سنده ویریلن جوابلر تعقیب ایتدی . حکومت عثمانیه جوابنده ، حرب خونریز حاضره نهایت ویرمک ایچون پاپالقی طرفندق واقع اولان انسانی و عالی دعوت صلح پرورانه یی مع الممنونیه قبول ایتکده ، دولترک مساواتنه ، سربستی انکشاف و ترقیلرینه ، تمامیت و استقلاللرینه فائد اساسلر دائره سنده بر صلحه آماده اولدینی بیان ایله مکده دره هیچ شبهه سز ، اتفاق صریحک بو تظاهرات صلح پرورانه سی ائتلاف مملکتلرنده ، ائتلاف ناپذیر بر وضعیت طاقینان کندی حکومتلرینه قارشى ناخشنودی و خصومتی آرتدیراجقدر .

بایرامه مصادف هفته ده اوستریا مجلس مبعوثانیله آلمان راینخستاغی آجلدی . اوستریا باش وکیلی

موسیو (زایدلر) ایراد ایتدیکی نطفده ، آوستریا مسائل داخلیه سندن و آوستریانک قوتلی و متحد اولقله برابر شرفلی بر صلح نمایلاتندن بحث ایله مشدر .

آلمان راینخستاغنده رئیس دوقتور (کهمپف) ایله باش وکیل دوقتور میخانه لیس و خارجییه ناظری فون کولمان مهم نطقلر ایراد ایتدیلر . دوقتور (کهمپف) ک نطقی اک زیاده ، آمریقا رئیس ویلسونک آلمان ملت ایله حکومت ایمراطوریه آراسنه تخم نفاق سرپک خصوصنده کی غیرتی پروتستو ایدیوردی . پک زیاده آلفیملانان بو نطق آلمان ملتک ضیق ولاینفک اتحادینک او یله عادی دولابلرله صاریسیلامیه جفتی اثبات ایتدی .

دوقتور میخانه لیس ، پاییه ویریلن جوابده آلمانیاک حرب غایه لرینی صراحة ویکان یکان تعداد ایدمه دیکنی ، چونکه بویه حرکت ایدلمه جک اولسه دشمن ممالکنده برچوق اعتراضله و بی فائده مناقشه لره میدان ویریله جکی جهتله مذاکرات صلاحیه ده ا باشلامه دن عقیم قالمش اوله جفتی ، اتفاق صریح بی لزوم صورتده اولدن لرینی باغلامش بولنه جفتی بیایدردی . از جمله شونلری ده سویله مشدر : «فرانسه ده مشکلات مالیه و اقتصادیه سریع بر صورتده نزیاید ایدیور . ایتالیا ده مشکلات اقتصادی و داخلیه ده زیاده محسوسدر . ایتالیا ده حرب فرقه سی و حکومت متمادی بر صورتده آرتان صلح جریانی بوغمق ایچون بویوک غیرتدرده بولنیورلر . انگلتره ده تحت البحر محاربه سی نتایج و تأثیراتی امین و ناقابل اجتناب بر صورتده اجرا ایدیور . آمریقا ده حکومت بوتون وسائط وایشیدلمه ش بر تدهیش سیاستی ایله اکثریت اهالیده مفقود اولان شوق جنگجویانه بی اویاندرمغه چالیشیور . آمریقا قوای عسکریه سنک مداخله سنه امنیت و اطمینان ایله نگران بولنیورز . روسیه ده وخیم بر بهران اقتصادی حکمفرمادر . وسائط نقلیه اوراده بر تفسخ تام ایچنده بولنیور . مستقبل ترخیص قوا مسئله سی روس حکومتی اوزرنده بر کابوس کی چوکیور . قسماً عمله وعسکر مجلسلرینه و قسماً انگلیز و آمریقان مقرضله مربوط روس زمامدارلرینک خارجده سربستی حرکندن تماماً محروم اولدقلری کورولیور .

بوکون روسیه ده ، مملکتک ایچنده بولندیی پریشانلق و ائتلاف دولتلرینک نفوذ و تأثیرلری قارشیسنده روس ملنک صلح حقنده کی عمومی آرزوسنی ساحه فعله چیقارمه جق قوت و اقتدار حائر بر رجل دولت یوقدر .

فی الحقیقه ائتلاف مملکتلرنده وضعیت کندیله رنجه هیچ ده شایان آرزو بر حالده دکلدر . ایتالیا ده حرکت اختلالیه نک آرتدیغی محقق . اولکی هفته شمالی ایتالیا ده اداره عرفیه اعلان ایدلمش ایکن بو هفته ده جنوبی ایتالیا ده اعلان اولوندیغی خبر ویریلیور . دیگر طرفدن قانلی مصادمه لردن و (بوزدلی) قایینه سنک استعفا ی قربندن بحث اولونیور . روسیه ایسه بوسبوتون بر باددر . اوراده ماقسمالیستلر (بولشه ویکي دینلن مفرط سوسیالیستلر) قوتله نیور و صلح ایسته یوزلر . له نین طرفدارلری (سوویت) مجلسنده اکثریت قازا عشلردر . (کهره نسکی) نک موقعی کیتدکجه چورو مکده در . صوک عقد ایدیلن بویوک ده موقرات فونفره رانسندن نه چیه جفتی هنوز بللی دکلدر . روسیه نک ۱۲ میلیونلق اردوشنی بسله یه مدیکندن ۶ میلیونه تنزیل ایتکه قرار ویردیکی بیلدیریلیور . روسیه نک بو درجه کشمکش اوزرینه امور مالیه سنی انگلیزلرک ، امور عسکریه سنی فرانسلرک ، دمیرویولاری و نقلیات ایشلرینی آمریقالرله ژاپونلرک درعه ده ایتک صورتیه قوجه موسقوف دولتی وصایت آلتنه آلمق ایسته دکلرینه دائر مهم بر خبر وار . صوک زمانلرده روسیه نک صلح منفره

عقدینہ آرتق قرار ویردیکی صیق صیق سویلندیکنہ کورہ ، ائتلاف ، غالباً بوکا میدان ویرمہ مک ایستہ یور۔ فقط موفق اولہ جقمی؟ بیلنہ من۔ ہرنہ دہ اولسہ ائتلاف آرتق روسیہ دن عسکری معاونت امیدنی کسمش و آمریقایہ بل باغلامشدر۔ حتی فرانسه مجلس مبعوثانی بودجہ قومیسونی روسیہ یہ مهمات نقلیاتی تخصیصاتی قطعہ لزوم کورمشدر۔

❀ روسیہ دہ اسلاملرک وبالخاصہ تورکستاندہ کی مسلمانلرک اختلالی دہ خبر ویریلیور۔ فقط تفصیلات غیر واضح وغیرتام۔

(صوخمیلینوف) محاکمہ سی نہایت بولدی۔ کندیسی مؤبد کورکہ محکوم ایدلدی۔ زوجہ سی برائت قازاندی۔

❀ قونت (لوقسبورغ) حادثہ سی، ائتلافک تحریکاتی نتیجہ سنہ واصل اولدی۔ آرژانتین مجلس مبعوثانی ، آلمانیانک، - قونتک تلغرافنامہ لرنده سرد ابتدکی مطالعات وافکارک شخصی اولوب آلمان حکومتک اتخاذاً ابتدکی قرارلرہ برگونا تأثیرات اجرا ایتہدیکنہ دائر۔ ویردیکی ایضاحاتہ رغماً، قطع مناسبات قرارینی قبول ابتد۔

❀ آلمانلرک اشغالی آلتندہ بولونان (قورلاند) و (لیتوانیا) مجلس عمومیلرینک (میتاوا) و (ویلنا) دہ اجتماع ایدہرک بورالردہ برر مجلس تشریعی وجودہ کتیرلہ سی تمنیاتی اظہار ایدلدیکنی دہ سویلر سہک خلاصہ سیاسیہ من تمام اولور۔

وقایع عسکریہ یہ کلنجہ: هیچ برجہ دہ فوق العادہ مهم برحادثہ اولمادی۔ غربدہ (فلاندر) دہ انکلزلرک هجوملری فاصلہ لرہ دوام ایدیور۔ فقط بوتون تشبثات عقیمدر۔ دیگر جہہ لردہ عادی مصادماتدن باشقہ برشی یوق۔ شرقدہ روس جہہ سندنہ ، کچن ہفتہ کی تخمینمز وجہلہ (یاقوبشتاد) جوارندہ کی آلمان تعرضنک آنجق جہہ یی اصلاح و (دونا) نہرینہ ایصال مقصدیلہ یاپلادینی آرتق تحقیق ابتد۔ (ریغا) و (یاقوبشتاد) ک ضبطندن سوکرہ متفقریمزک (دونابورغ) قلعه سنی دہ الہ کچیرمک صورتیلہ شرق جہہ لرینک شمال قسمی پک امین برحالہ کتیرمک ایستہ یوب ایستہ مہ دکلری یاقیندہ آکلاشیلہ جقدر۔

❀ بوہفتہ پک طیارہ فعالیتلری فوق العادہ در۔ خصملرینہ بوخصوصدہ پک متفوق اولان آلمانلر، (چہ بلین) لرک طوب آتسنہ زیادہ معروض جسم کوکدہ لرنندن دہا امین آلت تعرض اولان طیارہ لرلہ برہفتہ دہ درت بش دفعہ (لوندرہ) یی وانکلترہ سواحل شرقیہ سنی یاقوب یقیورلر۔

❀ عثمانلی جہہ لرنندہ اک زیادہ دجلہ وسینا جہہ لرنندہ طرفین پک متیقظ و فعال بولونیورلر۔ موسم حرکاتہ دہا مساعد اولدجہ دہا مهم حرکاتہ شاہد اولہ جقمزہ امیز۔

تصحیح و اعتذار

کچن نسخہ مزیدہ مندرج رحمی بکک مقالہ سندنہ ۱۴۵ نجی صحیفہ نک ۱۶ نجی سطرندہ [مفسدلرہ ، مفسدہ] ۱۴۶ نجی صحیفہ نک ۱۱ و ۱۲ و ۳۱ نجی سطرلرندہ [حقیقی فضیلتک بوہا : (اساطیری قوش) ، ارادہ سز برنفسی] کلهلری [حقیقی فضیلتلر ، بوہان ، ارادہ سز برنفس] و ۱۴۷ نجی صحیفہ نک ۱ و ۱۰ نجی سطرلرندہ [قوتلہ ضعفدہ کی نسبتی ، نسبت حکم سوردیکی] کلهلری دہ [قوتلہ ضعفدہ کی نسبتی ، نسبت حکم سوردیکی] صورتندہ ترتیب ایدلش اولغلہ تصحیح اولنور۔